

Załącznik nr 12

Arkusz monitorowania sygnałów ryzyka zaniedbania ucznia

Arkusz służy do porządkowania obserwacji dotyczących możliwego zaniedbania ucznia w szkole specjalnej. W formularzu wpisuje się wyłącznie obserwowalne fakty, daty, częstotliwość oraz wpływ sytuacji na funkcjonowanie ucznia. **W szkole specjalnej wskaźniki interpretuje się z uwzględnieniem poziomu funkcjonowania ucznia, niepełnosprawności, stanu zdrowia, sposobu komunikacji, zaleceń z orzeczenia oraz ustaleń edukacyjno-terapeutycznych.** Punktacji nie przyznaje się za trudności wynikające bezpośrednio z niepełnosprawności lub ograniczeń rozwojowych. Ocenie podlega przede wszystkim to, czy opiekun zapewnia wsparcie adekwatne do rozpoznanych potrzeb ucznia i czy reaguje na ważne ustalenia szkoły. Arkusz nie służy do stawiania diagnozy ani do automatycznego kwalifikowania rodziny do procedur interwencyjnych.

Część A: wypełnia wychowawca

Data sporządzenia: _____

Imię i nazwisko ucznia: _____

Klasa: _____

Wychowawca: _____

Pedagog / psycholog szkolny: _____

Okres obserwacji: od _____ do _____

Skala ocen: 0 – brak sygnału; 1 – sytuacja incydentalna; 2 – sytuacja powtarzająca się; 3 – sytuacja częsta lub poważna.

Klasy wskaźników: **Obiektywne** – łatwe do potwierdzenia w obserwacji lub dokumentacji; **Wspierające** – ważne sygnały wzmacniające ocenę;

Kontekstowe – informacje pomagające zrozumieć sytuację ucznia, lecz niewystarczające same w sobie do oceny ryzyka.

Zasada interpretacji: nie punktuje się trudności wynikających bezpośrednio z niepełnosprawności, zaburzeń rozwojowych, sposobu komunikacji ani ograniczeń samoobsługowych ucznia. Ocenia się adekwatność wsparcia opiekuna wobec rozpoznanych potrzeb ucznia. **W ocenie współpracy opiekuna ze szkołą należy uwzględnić jego możliwości poznawcze, komunikacyjne i organizacyjne.** Brak odpowiedzi lub trudności w realizacji ustaleń nie powinny być interpretowane automatycznie jako brak troski, jeśli opiekun wymaga prostszej formy komunikacji, przypomnień lub dodatkowego wsparcia w kontakcie ze szkołą.

Klasa wskaźnika	Obszar	Wskaźnik	0	1	2	3	Opis faktów / daty / wpływ na ucznia
Obiektywny	Podstawowe potrzeby i zdrowie	Uczeń często przychodzi głodny lub prosi o jedzenie mimo ustalonego wsparcia					
Obiektywny	Podstawowe potrzeby i zdrowie	Brakuje odzieży, środków higienicznych lub rzeczy potrzebnych do bezpiecznego funkcjonowania ucznia					
Wspierający	Podstawowe potrzeby i zdrowie	Stan ucznia wskazuje na brak odpoczynku, jedzenia lub podstawowej opieki wykraczający poza trudności wynikające z niepełnosprawności					
Obiektywny	Zdrowie i bezpieczeństwo	Opiekun nie reaguje na ważne potrzeby zdrowotne ucznia, zalecenia lub pilne wezwania ze szkoły					
Obiektywny	Organizacja opieki	Uczeń bywa bez opieki odpowiedniej do wieku, stanu zdrowia lub poziomu funkcjonowania					
Obiektywny	Organizacja opieki	Uczeń nie jest odbierany o czasie lub nie ma jasnych ustaleń, kto przejmuje opiekę po zajęciach					

Obiektywny	Obowiązek szkolny i współpraca	Powtarzają się nieusprawiedliwione nieobecności lub spóźnienia, których opiekun nie wyjaśnia mimo kontaktu szkoły					
Wspierający	Obowiązek szkolny i współpraca	Uczeń nie ma potrzebnych materiałów lub nie jest przygotowany mimo wcześniejszych ustaleń i wsparcia szkoły					
Obiektywny	Współpraca opiekuna ze szkołą	Opiekun nie odpowiada na ważne próby kontaktu mimo użycia prostej i dostępnej formy komunikacji					
Obiektywny	Współpraca opiekuna ze szkołą	Opiekun nie korzysta z ustalonej formy kontaktu ze szkołą mimo dostosowania jej do jego możliwości					
Wspierający	Sygnały od ucznia	Uczeń w dostępny dla siebie sposób pokazuje lub mówi, że brakuje mu opieki, jedzenia, snu, bezpieczeństwa albo wsparcia					
Wspierający	Sygnały od ucznia	Uczeń sygnalizuje zbyt duże obowiązki domowe lub przejmowanie roli dorosłego					
Wspierający	Funkcjonowanie emocjonalne	Nagła lub wyraźna zmiana w zachowaniu ucznia może świadczyć o pogorszeniu opieki lub bezpieczeństwa					
Kontekstowy	Informacje dodatkowe	Podobne obserwacje potwierdza co najmniej jeszcze jedna osoba lub dokumentacja					
Kontekstowy	Informacje dodatkowe	Są ważne okoliczności rodzinne, zdrowotne lub losowe, które trzeba wziąć pod uwagę przy ocenie sytuacji					

Krótką instrukcją dla nauczycieli: kiedy chodzi bardziej o ograniczenia niż o brak współpracy-

- Najpierw sprawdź, czy kontakt z opiekunem był **prosty i zrozumiały** (np. krótka wiadomość, telefon, przypomnienie, zeszyt kontaktu).
- Nie uznawaj od razu braku odpowiedzi za brak troski. Opiekun może mieć trudność z czytaniem, rozumieniem, pamięcią, organizacją lub obsługą telefonu czy dziennika.
- Jeśli po uproszczeniu komunikatu albo po przypomnieniu opiekun jednak odpowiada lub podejmuje choć część ustaleń, częściej świadczy to o **ograniczeniach** niż o braku współpracy.
- Jeśli mimo wielu prób, dostosowanego kontaktu i jasnych ustaleń opiekun nadal nie reaguje albo odmawia działań ważnych dla ucznia, częściej można mówić o **braku współpracy**.

W arkuszu zapisuj zawsze **fakty**: jak szkoła próbowała się skontaktować, czy forma była dostosowana, ile było prób, jaka była odpowiedź i czy po wsparciu coś się zmieniło.

Wcześniejsze działania wychowawcy i szkoły:

Instrukcja wypełniania: w tej części wychowawca wpisuje wyłącznie działania, które rzeczywiście zostały wcześniej podjęte przez niego lub szkołę wobec trudności ucznia. Należy zapisać krótko i konkretnie: formę kontaktu, liczbę prób, ewentualne dostosowanie komunikacji do możliwości opiekuna, proponowane wsparcie oraz efekt tych działań. Wpisuj fakty i daty, bez oceniania intencji opiekuna.

1. Czy wychowawca lub szkoła wcześniej podejmowali kontakt z opiekunem w sprawie trudności ucznia: tak / częściowo / nie.
2. Jakie działania podjęto wcześniej: rozmowa osobista / telefon / wiadomość / zeszyt kontaktu / spotkanie / konsultacja ze specjalistą / inne:
.....
.....
3. Czy były więcej niż jedna próba kontaktu lub działania następne: tak / częściowo / nie.
.....

4. Czy forma kontaktu została dostosowana do możliwości opiekuna: tak / częściowo / nie.

W jaki sposób?

5. Czy szkoła oprócz wskazania problemu zaoferowała wsparcie lub konkretne rozwiązanie: tak / częściowo / nie; jakie:

.....
.....

6. Jaki był efekt wcześniejszych działań szkoły: poprawa / częściowa poprawa / brak zmiany / pogorszenie.

Uwagi:

.....
.....

Podpisy:

Sporządzający arkusz: _____

Część B: Analiza wyników: wypełnia pedagog

Instrukcja wypełniania: w tej części należy wpisać sumę punktów za wskaźniki obiektywne i wspierające, a następnie odczytać poziom ryzyka z tabeli. Wynik należy interpretować łącznie z wcześniejszymi działaniami wychowawcy i szkoły, sytuacją ucznia oraz informacjami z dokumentacji. W tabeli poniżej wpisz tylko te działania, które są realne, możliwe do wykonania i mają wyznaczoną osobę odpowiedzialną oraz termin weryfikacji.

Suma punktów (wskaźniki obiektywne i wspierające) Ważne dla szkoły specjalnej: wynik należy interpretować łącznie z poziomem funkcjonowania ucznia, informacjami z orzeczenia, IPET i dokumentacji medycznej oraz z oceną, czy trudność wynika z niepełnosprawności, czy z braku adekwatnej opieki.		
0–9	Niski	Dalsza obserwacja i zapisanie faktów.
10–19	Podwyższony	Rozmowa z opiekunem, konsultacja z pedagogiem lub psychologiem i weryfikacja, czy trudności nie wynikają z poziomu funkcjonowania ucznia.
20–29	Wysoki	Wspólna analiza sytuacji ucznia, sprawdzenie adekwatności opieki domowej i plan wsparcia.

30–39	Bardzo wysoki	Pilna konsultacja z dyrektorem i zespołem, ocena bezpieczeństwa ucznia i działania zgodne z procedurami szkoły.
-------	---------------	---

Uwaga interpretacyjna: wskaźniki kontekstowe opisuje się i analizuje jakościowo. W szkole specjalnej trudności wynikające bezpośrednio z niepełnosprawności, stanu zdrowia, zaburzeń komunikacji lub ograniczeń samoobsługowych nie powinny same podwyższać poziomu ryzyka. Ocenie podlega przede wszystkim adekwatność wsparcia opiekuna wobec rozpoznanych potrzeb ucznia. W ocenie współpracy należy brać pod uwagę, czy szkoła zastosowała dostępny i zrozumiały sposób kontaktu z opiekunem.

Wyniki	Poziom ryzyka	Zalecane działania	Osoba odpowiedzialna	Termin weryfikacji
--------	---------------	--------------------	----------------------	--------------------

--	--	--	--	--

Podpisy:

Sporządzający arkusz: _____

Pedagog / psycholog szkolny: _____

Dyrektor / osoba przyjmująca dokument do dalszego postępowania: _____

